



WOJEWODA LUBUSKI

PS-V.431.3.2012.MRod

Gorzów Wlkp., dn. 6 sierpnia 2012 r.

**Pani
Maria Nowak
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Żarach**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.), art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.), w związku z art. 3 ust. 2 i art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2009 r. Nr 31, poz. 206 ze zm.), Lubuski Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wlkp. przeprowadził kontrolę problemową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarach (Aleja Jana Pawła II 6, 68-200 Żary) w zakresie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, obowiązku podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, jak również nieściśności wynikających ze zbiorów centralnych.

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny w składzie: Małgorzata Rodak - starszy inspektor w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. - przewodniczący zespołu kontrolnego oraz Julita Zielińska - inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. w dniach 26.03.2012 r. oraz 29.03.2012 r., na podstawie upoważnień do przeprowadzenia kontroli nr 98-1/2012 i nr 98-2/2012 z dnia 23 marca 2012 r.

Jednostka kontrolowana realizuje zadania zlecone na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 ze zm.) oraz ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.), Zarządzenia Nr 12.2011 r. Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarach z dnia 27.10.2011 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarach, Zarządzenia Nr 19/2007 Wójta Gminy Żary z dnia 10.05.2007 r. w sprawie upoważnienia dla Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarach, Zarządzenia Nr 13/08 Wójta Gminy Żary z dnia 26.08.2008 r. w sprawie upoważnienia Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej do prowadzenia w imieniu Wójta, postępowań w sprawach przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz do wydawania w tych sprawach decyzji oraz upoważnienia Wójta Gminy Żary z dnia 14.06.2010 r. w sprawie prowadzonych postępowań wobec dłużników alimentacyjnych.

Kierownikiem jednostki kontrolowanej począwszy od 10.05.2007 r. jest Pani Maria Nowak. W Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarach realizacją zadań zleconych wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów zajmują się: Pani Krauze Małgorzata, Pani Sobczak Monika oraz Pani Nocoń Janina. W jednostce kontrolowanej została wyodrębniona sekcja świadczeń rodzinnych do zakresu której, oprócz realizacji zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, należą:

- Prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji administracyjnych w sprawie świadczeń przyznawanych na podstawie ustawy o dodatkach mieszkaniowych;
- Podejmowanie działań związanych z problematyką uzależnień;
- Edukacja prozdrowotna, promocja alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży;
- Stała współpraca z organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi w działalność na rzecz społeczności lokalnej mająca na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi;
- Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Realizacja programu pomocy rodzinom z problemem alkoholowym.

Projekt wystąpienia pokontrolnego otrzymała Pani w dniu 31.05.2012 r., do którego wniosła Pani zastrzeżenia dnia 08.06.2012 r. (data wpływu do Wydziału Polityki Społecznej),

zachowując termin przewidziany do wniesienia zastrzeżeń, tj. 7 dni roboczych od dnia otrzymania projektu. Zastrzeżenia zostały oddalone, o czym została Pani poinformowana pismem z dnia 6 lipca 2012 r., znak PS-V.431.3.2012.MRod.

W związku z powyższym stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185 poz.1092), przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Skontrolowaną działalność oceniono:

W zakresie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych:

- Zasadność ustalenia nienależnie pobranego świadczenia - ***oceniono negatywnie ze względu na wagę stwierdzonej nieprawidłowości.***

Miernik: Liczba decyzji, w których właściwie ustalono nienależnie pobrane świadczenia w stosunku do decyzji skontrolowanych - *w stosunku do 14 decyzji ustalono właściwie nienależnie pobrane świadczenie, w stosunku do 1 decyzji ustalono nienależnie pobrane świadczenie bez podstawy prawnej, co stanowi 6,66% błędnie wydanych decyzji. Ponadto w 2 przypadkach nie wydano decyzji ustalającej nienależnie pobrane świadczenie.*

- Prawidłowość ustalenia kwoty zwrotu, nienależnie pobranego świadczenia rodzinnego - ***oceniono negatywnie ze względu na wagę stwierdzonych nieprawidłowości.***

Miernik: Liczba decyzji, w których prawidłowo określono kwotę zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w stosunku do decyzji skontrolowanych – *w stosunku do 13 decyzji ustalono właściwie kwotę nienależnie pobranego świadczenia, w stosunku do 2 decyzji błędnie określono kwotę zwrotu, co stanowi 13,33 % błędnie wydanych decyzji. Ponadto w 2 przypadkach nie wystawiono decyzji ustalającej nienależnie pobrane świadczenie.*

- Prawidłowość ustalenia okresu, za jaki zobowiązano stronę do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia - ***oceniono negatywnie ze względu na wagę stwierdzonych nieprawidłowości.***

Miernik: Liczba decyzji, w których prawidłowo określono okres, za jaki zobowiązano stronę do zwrotu w stosunku do decyzji skontrolowanych - *w stosunku do 13 decyzji ustalono właściwie okres nienależnie pobranego świadczenia, w stosunku do 2 decyzji błędnie określono okres nienależnie pobranego świadczenia, co stanowi 13,33 % błędnie wydanych decyzji. Ponadto w 2 przypadkach nie wystawiono decyzji administracyjnej, ustalającej*

nienależnie pobrane świadczenie, a w jednym przypadku wypłacono należność za miesiąc sierpień bez podstawy prawnej.

- Prawidłowość prowadzonego postępowanie administracyjnego w sprawie ustalenia nienależnie pobranego świadczenia - ***oceniono negatywnie z uwagi na wagę stwierdzonej nieprawidłowości.***

Miernik: Liczba decyzji uchylających/zmieniających decyzję przyznającą świadczenie rodzinne w stosunku do liczby decyzji stwierdzających nienależnie pobrane świadczenie - *w stosunku do 17 decyzji uchylających prawo do pobierania świadczeń rodzinnych (skutkujące nienależnie pobranym świadczeniem) wydano 15 decyzji ustalających zwrot nienależnie pobranego świadczenia, co stanowi 11,76% błędnie zakończonych postępowań w sprawie nienależnie prowadzonych postępowań.*

Nadto na 17 skontrolowanych postępowań w sprawie nienależnie pobranego świadczenia - żadne nie zostało przeprowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami.

- Rzetelność prowadzonego postępowania w sprawie odzyskania nienależnie pobranych świadczeń – ***oceniono pozytywnie.***

Miernik: Liczba wystawionych tytułów wykonawczych, w sprawie nienależnie pobranych świadczeń, w stosunku do liczby świadczeń niezapłaconych w terminie - *100% należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń została spłacona w terminie określonym w decyzji nakazującej zwrot nienależnie pobranego świadczenia.*

W zakresie terminowości:

- Terminowość ustalenia nienależnie pobranych świadczeń - ***oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.***

Miernik: Liczba terminowo wszczętych postępowań w sprawie ustalenia nienależnie pobranych świadczeń w stosunku do liczby skontrolowanych postępowań - *13 postępowań wszczęto terminowo, w stosunku do 17 skontrolowanych postępowań, co stanowi 23,53% nieterminowo wszczętych postępowań administracyjnych w sprawie ustalenia nienależnie pobranych świadczeń.*

- Terminowość wszczęcia postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego – ***oceniono negatywnie.***

Miernik: Liczba terminowo wszczętych postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, w stosunku do liczby dłużników skontrolowanych - 25 spośród 32 skontrolowanych postępowań wszczęta była nieterminowo - co stanowi 78,12 % ogółu skontrolowanej dokumentacji, z czego 52% postępowań wszczęta była po upływie miesiąca, 12% postępowań wszczęta była po upływie 2 miesięcy, 12% postępowań wszczęta była po upływie 3 miesięcy, a 24% postępowań wszczęta była po upływie 4 miesięcy. Skontrolowano 35 spośród 99 dłużników alimentacyjnych, co stanowi 35,35% ogółu dłużników.

- W zakresie obowiązku przeprowadzania wywiadu alimentacyjnego - **oceniono pozytywnie**

Miernik: Liczba wezwań, w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, w stosunku do liczby skontrolowanych dłużników - spośród 35 dłużników skontrolowanych, 33 wezwano w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Wobec 2 dłużników nie zrealizowano tego obowiązku z uwagi na fakt przebywania dłużnika poza granicami RP lub w zakładzie karnym.

- W zakresie realizacji decyzji przyznającej świadczenia osobom o id oso1978 oraz id oso3950 - **oceniono pozytywnie.**

Miernik: Czy osoby o id oso1978 oraz oso3950 otrzymywały świadczenia dwukrotnie, to samo świadczenie w tym samym okresie? TAK/NIE

Osoby o ww. numerach id nie otrzymały podwójnego świadczenia, nieścisłości powstały na skutek wypłaty zasiłku pielęgnacyjnego w części dla beneficjenta, a w części dla DPS.

Ponadto badając realizację wybranych zadań z zakresu ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.) i ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.), oceniono czy kontrolowany obszar działalności jednostki kontrolowanej funkcjonuje prawidłowo. Za kryteria oceny posłużyły:

- Legalność - W toku kontroli stwierdzono naruszenie przepisów prawa w zakresie: art.10, art. 28, art. 35, art. 36, art. 104, art. 107, art. 130, art. 152, kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U z 2000 r. Nr 98, poz.1071 ze zm.), art. 30 ust. 1, ust. 2, ust. 8, art. 28 ust. 1, art. 8 pkt 6 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 139 poz. 992 ze zm.), jak również § 18 ust. 1, ust. 2, ust. 3 Rozporządzenia

Ministra Polityki Społecznej z dnia 02.06.2005 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. Nr 105, poz. 881 ze zm.)

- Rzetelność - Na podstawie skontrolowanej dokumentacji można stwierdzić, iż działania nie są realizowane rzetelnie oraz we właściwym czasie. Wątpliwości budzi sposób prowadzenia postępowań w sprawie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, gdyż postępowania prowadzone były w sposób nie uporządkowany, bez należytej staranności i sumienności. Wykryte nieprawidłowości powielane były w każdym skontrolowanym postępowaniu w sprawie nienależnie pobranych świadczeń.
- Gospodarność - W toku kontroli nie stwierdzono występowania przypadków niegospodarności.

W toku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- Wszystkie postępowania w sprawie nienależnie pobranego świadczenia prowadzone były w sposób nierzetelny z naruszeniem zapisów kodeksu postępowania administracyjnego.
- Rozstrzygnięcie w sprawie nienależnie pobranego świadczenia, jak również rozłożenia na raty zapadło jedną decyzją. Zgodnie z art. 104 KPA, organ administracji publicznej załatwia sprawę przez wydanie decyzji (...). Decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji. Rozstrzygnięcie w zakresie rozłożenia na raty może zapaść dopiero, gdy decyzja ustalająca obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia jest ostateczna.
- W dwóch przypadkach nie zapadła żadna decyzja w sprawie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, a strona pomimo tego wpłaciła całą należność.
- Nieterminowo wszczynane było postępowanie w sprawach ustalenia nienależnie pobranego świadczenia rodzinnego.
- Wstrzymania wypłaty świadczeń dokonywano bez podstawy prawnej. Zgodnie z art. 152 §1 KPA, organ administracji publicznej właściwy w sprawie wznowienia postępowania wstrzyma z urzędu lub na żądanie strony wykonanie decyzji, jeżeli okoliczności sprawy wskazują na prawdopodobieństwo uchylecia decyzji w wyniku wznowienia postępowania.

- Decyzje w sprawie nienależnie pobranego świadczenia, wydawane były przed uprawomocnieniem się decyzji uchylających prawo do pobierania świadczeń rodzinnych.
- Decyzje administracyjne wydawane są z naruszeniem art. 107 §1 KPA, tj. nie zawierają wszystkich składników, które powinna zawierać decyzja. W szczególności, stwierdzono niewłaściwą podstawę prawną decyzji, jak również brak uzasadnienia faktycznego i prawnego decyzji.
- W jednym przypadku nakazano zwrot nienależnie pobranego świadczenia bez podstawy prawnej (zobowiązano do zwrotu zasiłku pielęgnacyjnego małżonkę strony postępowania), co stanowi naruszenie art. 30 ust 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych;
- W jednym przypadku skierowano decyzję do osoby niebędącej stroną postępowania;
- W dwóch przypadkach błędnie określano kwotę i okres nienależnie pobranego świadczenia;

W przypadku Pani¹ błędnie ustalono kwotę 456 zł nienależnie pobranego świadczenia za okres od dnia 01.03.2011 r. do 30.04.2011 r. oraz w przypadku Pana¹ błędnie ustalono kwotę 182 zł nienależnie pobranego świadczenia za okres od 01.07.2011 r. do 31.08.2011 r.

- W jednym przypadku, (dokumentacja Pani¹) nie uchylono prawa do dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, podczas gdy strona przestała być uprawniona do pobierania zasiłku rodzinnego, co stanowi naruszenia zapisu art. 8 pkt 6 ustawy o świadczeniach rodzinnych;
- W jednym przypadku stwierdzono nienależnie wypłacone świadczenie (w przypadku Pani¹ błędnie wypłacono świadczenie za miesiąc sierpień, a tym samym błędnie ustalono kwotę 1.318 zł nienależnie pobranego świadczenia za okres od 01.02.2011 r. do 31.07.2011 r.);
- Stronie postępowania decyzją z dnia 08.08.2011 r. uchylono w części prawo do pobierania zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami, od dnia 01.02.2011 r. i tego samego dnia, tj. 08.08.2011 r., ustalono nienależnie pobrane świadczenie za okres od 01.02.2011 r. do 31.07.2011 r. Pomimo tego, w miesiącu sierpniu (08.08.2011 r.) dokonano pełnej wypłaty świadczenia rodzinnego. Natomiast podkreślenia wymaga fakt, iż organ właściwy już 03.08.2011 r. zawiadomił stronę o wszczęciu

¹ Usunięcia danych dokonano na podstawie art. 6 i 7 ust. 3 ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 (t.j. z 2002 r., Dz.U. Nr 101, poz. 926 ze zm.)

postępowania w sprawie wydania decyzji dotyczącej zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, pobranego za okres od 01.02.2011 r. do 31.07.2011 r.

- Wewnętrzne dokumenty potwierdzające spłatę nienależnie pobranych świadczeń były sprzeczne z dokonaną spłatą, jak również z kwotą wynikającą z decyzji ustalającej nienależnie pobrane świadczenie.
- Opieszale (nierzetelne z przekroczeniem terminów, w niektórych przypadkach powyżej 4 miesięcy) podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych w zakresie przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Skutkuje to opóźnieniem w podejmowaniu wszelkich innych czynności wobec dłużników - mających wpływ na skuteczność ściągальności wypłaconych uprawnionym środków budżetowych.

Osobami odpowiedzialnymi za powstanie opisanych nieprawidłowości są Kierownik jednostki kontrolowanej - Pani Maria Nowak oraz pracownicy merytoryczni zajmujący się realizacją zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości zalecam:

- Wzmocnienie nadzoru w zakresie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych;
- Przeszkolenie pracowników merytorycznych w zakresie prowadzenia postępowania w sprawie nienależnie pobranych świadczeń oraz zastosowania w tym zakresie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego;
- Zachowanie należytej dbałości o formalną poprawność prowadzonych postępowań w sprawie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w oparciu o przepisy k.p.a. i ustawy o świadczeniach rodzinnych, w szczególności:
 - staranne określenie strony postępowania;
 - przestrzeganie terminów określonych w art. 35 k.p.a.
 - rozważenie możliwości w trybie art. 108 k.p.a., nadania rygoru natychmiastowej wykonalności decyzjom uchylającym przyznanie prawa do świadczeń rodzinnych, w sytuacji, gdy wyjdą na jaw okoliczności mające wpływ na prawo do pobierania świadczeń rodzinnych, w celu zapobieżenia pobieraniu przez stronę nienależnych świadczeń rodzinnych;
 - formułowanie prawidłowej i aktualnej podstawy prawnej w wydawanych decyzjach;
 - dokonywanie opisu stanu faktycznego i prawnego w uzasadnieniach wydawanych decyzji zgodnie z art. 107 § 1 k.p.a.

- w sytuacji wstrzymania wypłaty świadczeń rodzinnych - wydanie stosownej decyzji lub postanowienia zgodnie z art. 152 k.p.a. lub art. 28 ustawy o świadczeniach rodzinnych;
- w sytuacji uchylenia prawa do zasiłku rodzinnego na dziecko, uchylić także prawo do pobierania dodatku do zasiłku rodzinnego;
- ustalanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia odrębną decyzją, w przypadku wydania decyzji uznającej świadczenie rodzinne za nienależnie pobrane;
- wydawanie decyzji o rozłożeniu na raty należności, z tytułu nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, dopiero po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych;
- Każdorazowo wydawać decyzje w sprawie nienależnie pobranych świadczeń w sytuacji, gdy strona bezpodstawnie pobrała świadczenie, zgodnie z art. 30 ustawy o świadczeniach rodzinnych (poza wyjątkiem, gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe - art. 105 k.p.a.);
- Prawidłowe określanie okresu i kwoty nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, zgodnie z art. 30 ustawy o świadczeniach rodzinnych, w przypadku gdy uzyskanie dochodu powoduje utratę prawa do świadczeń rodzinnych, świadczenia nie przysługują od miesiąca następującego po pierwszym miesiącu od miesiąca, w którym dochód został uzyskany- art. 24 ust. 7;
- Z uwagi na fakt, iż 08.08.2011 r. zostało **nienależnie wypłacone** świadczenie Pani Beacie K. w kwocie 178 zł, zalecam dokonanie zwrotu dotacji pobranej w nadmiernej wysokości w 2011 r. w rozdziale 85212 § 2010 w kwocie 178 zł. wraz z odsetkami liczonymi, jak dla zaległości podatkowych od dnia stwierdzenia, tj. dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego do dnia spłaty (podstawa prawna – art. 169 ust. 1,2 i 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych [Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.]) Zwrotu dotacji należy dokonać na rachunek Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. NBP O/O Zielona Góra nr 94 1010 1704 0023 3622 3100 0000 w terminie 15 dni od dnia doręczenia niniejszego wystąpienia pokontrolnego;
- Rzetelne prowadzenie dokumentacji potwierdzającej spłatę nienależnie pobranych świadczeń;

- Po otrzymaniu wniosku, o którym mowa w art. 3 ust. 5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, niezwłocznie wszczynać postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych;

Na podstawie art. 46 ust 3 pkt 3 i 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. 2011 Nr 185 poz. 1092) oczekuję w terminie 30 dni liczonym od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia tych działań. Od niniejszego wystąpienie pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO
Jan Świrepo
Wicewojewoda lubuski

Do wiadomości :
Pan Wiesław Polit
Wójt Gminy Żary